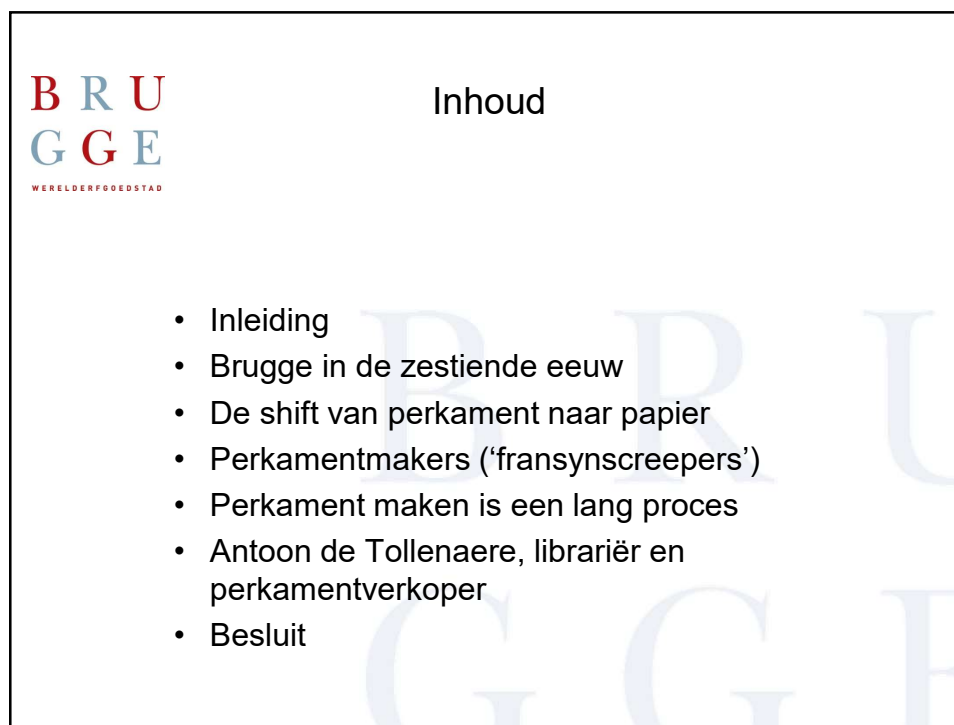

1

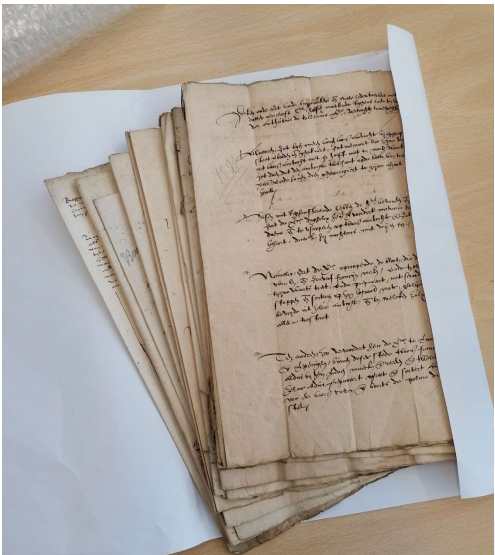

2

BRUGGE
WERELDERFOODSTAD

Inleiding

Brugge, Stadsarchief, Oud Archief, 316:
ambacht beurzenmakers en wiledertouwers (1593-1595)

3

BRUGGE

Brugge in de zestiende eeuw

4

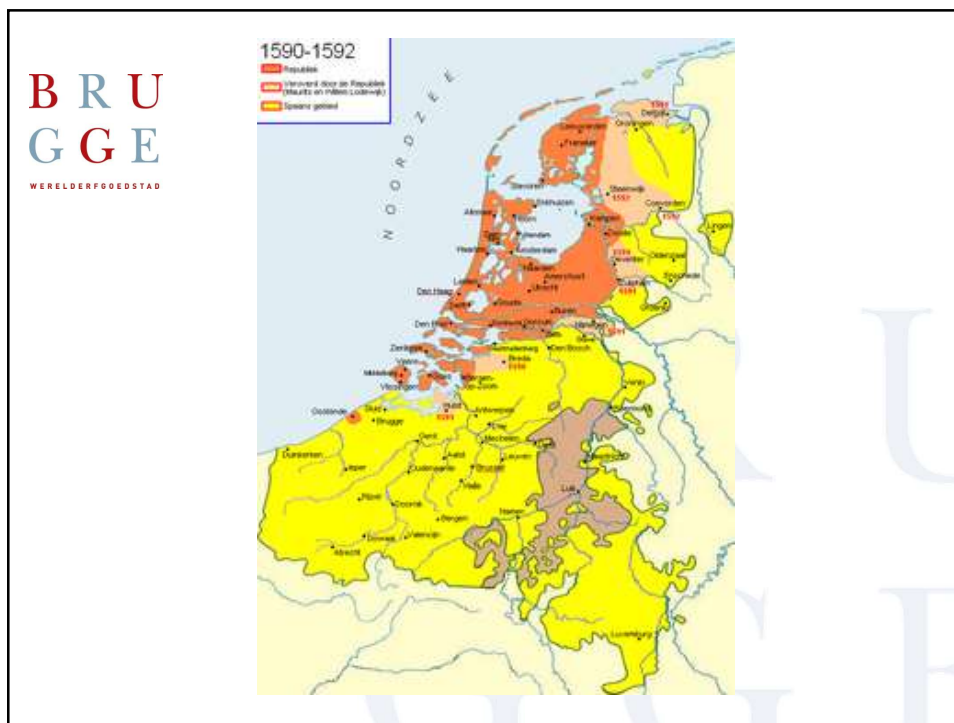
BRUGGE
WERELDERFOODSTAD

Brugge in de zestiende eeuw

- Van middeleeuwse metropool naar middelgrote stad (30.000 inwoners)
- De scheiding tussen Noord en Zuid
- Een diepe crisis op het einde van de zestiende eeuw

“... onze stad
niet dan ene **penewaerde** gheworden is ...”

5

6

7

B R U
G G E
WERELDERFOODSTAD

De shift van perkament naar papier in de zestiende eeuw

- Het Brugse boekenbedrijf
  - Een librariërgilde voor het boekenvak
  - Verankerd in het hart van de stad (Burg | Sint-Donaaskerk)
- Papier, een importproduct, in opmars
  - Casus: officina Goltziana
- Een krimpende markt voor perkament

8

9

10

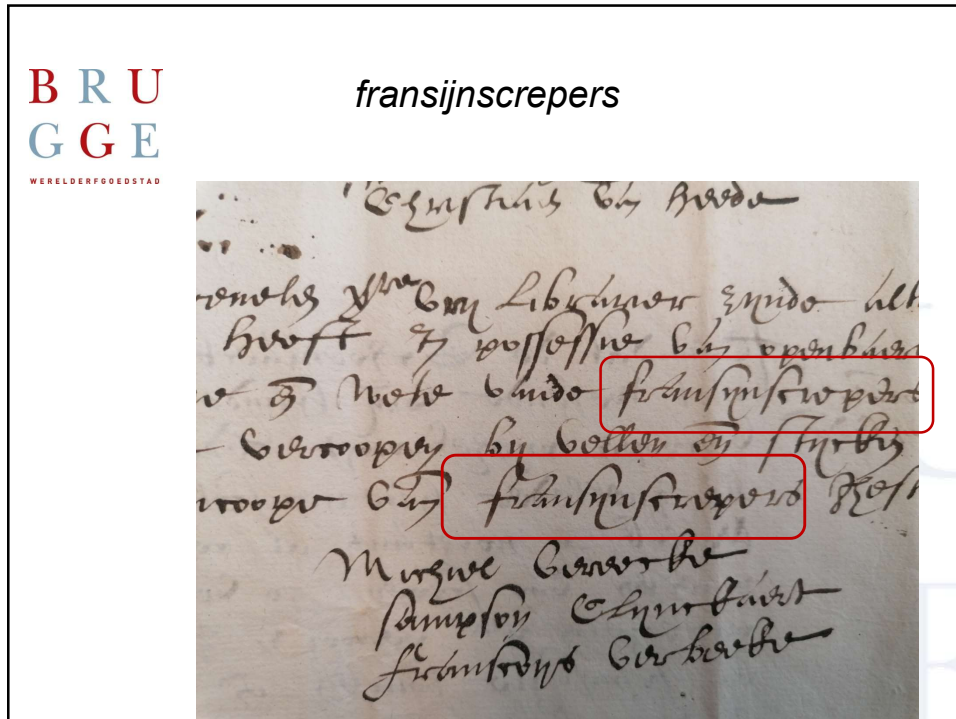
11

Perkamentmakers

- “*Fransijnscrepers*” zijn perkamentmakers
  - Velijn, perkament, fransijn
  - Een middeleeuws ambacht
- Verwante ambachten
  - Vellenploters of molenmeersers: het vuile werk
  - Huidenvetters of leerlooiers (runderen)
  - ‘Fransijnscrepers’ vormen let van het ambacht van beurzenmakers en wittleertouwers (schaap (en geit?))

12

BRU
GGE
WERELDERFOODSTAD

Cornelis Roelandt,
44 jaar, molenmeerser
(1595)

*“als de muelenmeersschers de vachten
ghewult ofte ghebloot hebben, zy de
blooten updrooghcn ofte smyten in
heurlieder calcpitten, omme daernaer te
vercoopen ande fransynscrepers de welcke
de zelve blooten alsdan veele sterckere
ende hooghere calcken, omme also te
bereeden tot francyn”*

14

BRUGGE
WERELDERFOODSTAD

Scheerwol versus ploodwol

15

BRUGGE
WERELDERFOODSTAD

Waar kwamen huiden vandaan? import | lokale beenhouwers

16

17

B R U
G G E
WERELDERFOODSTAD

Perkamentmakers

- “*Fransijnscrepers*” zijn perkamentmakers
  - Velijn, perkament, fransijn
  - Een middeleeuws ambacht
- Verwante ambachten
  - Vellenploters of molenmeersers: het vuile werk
  - (Kleine) huidenvetters of leerlooiers (runderen)
  - en ‘Fransijnscrepers’ vormen let van het ambacht van beurzenmakers en witteloertouwers (schaap (en geit?))

18

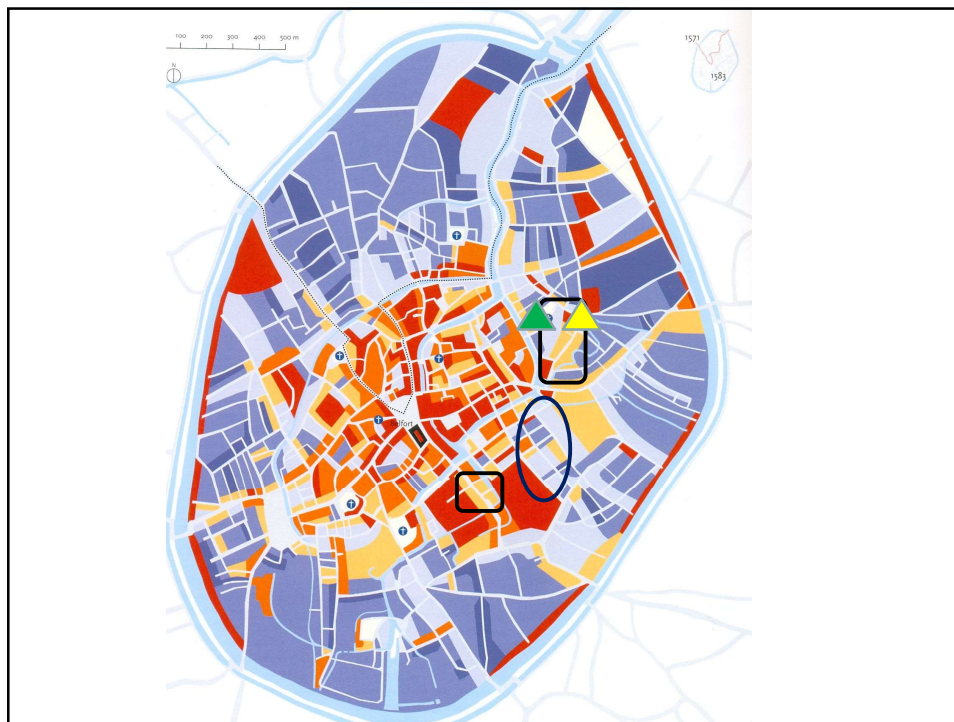
19

B R U
G G E
WERELDERFOODSTAD

Perkamentmakers

- “*Fransijnscrepers*” zijn perkamentmakers
  - Een middeleeuws ambacht
  - Velijn, perkament, fransijn
- Verwante ambachten
  - Vellenploters of molenmeersers: het vuile werk
  - Huidenvetters of leerlooiers (runderen)
  - ‘Fransijnscrepers’ vormen let van het ambacht van beurzenmakers en witteleertouwers (schaap (en geit?))

20

21

B R U Perkament maken: een lang proces
G G E
WERELDERFOODSTAD

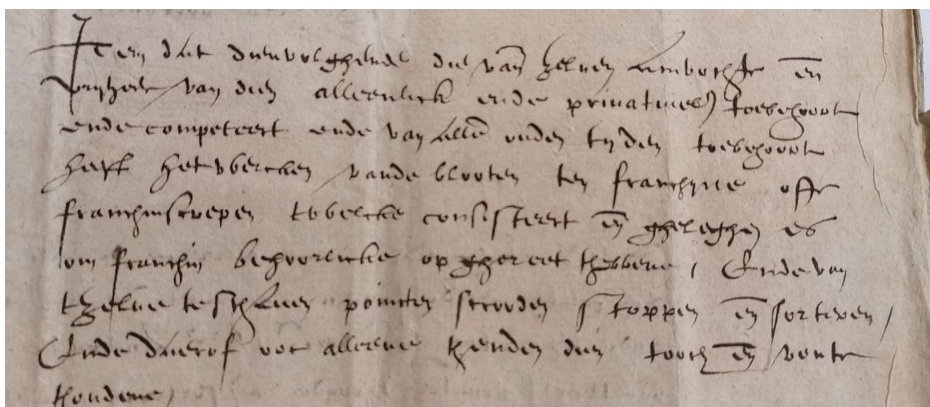
- **VELLENPLOTTERS**
Het plotten van (schapen)huiden
- **FRANSIJNSCREPERS OF PERKAMENTMAKERS**
Calcken en schrepen
Prepareren
  - *Schaven*
  - *Ponsen*
  - *Schroden*
  - *Stoppen*
  - *Sorteren**Verpenighen* [verkopen]

22

Perkamentmakers omschrijven wat hun ambacht inhoudt

23

24

B R U Perkament maken: een lang proces
G G E
WERELDERFOODSTAD

- **VELLENPLOTTERS**
Het ploten van (schapen)huiden
- **FRANSIJNSCREPERS OF PERKAMENTMAKERS**
Calcken en schrepen
Prepareren
  - *Schaven*
  - *Ponsen*
  - *Schroden*
  - *Stoppen*
  - *Sorteren**Verpenighen* [verkopen]

25

B R U
G G E
WERELDERFOODSTAD

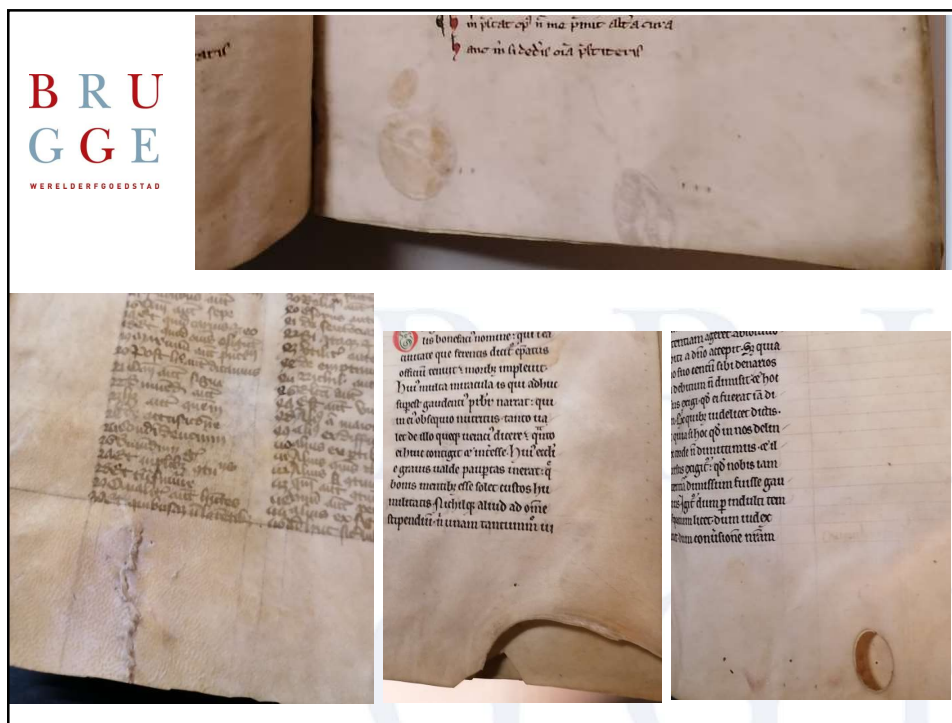
26

BRUGGE WERELDERFOODSTAD

Perkament maken: een lang proces

- **VELLENPLOTERS**
Het ploten van (schapen)huiden
- **FRANSIJNSCREPERS OF PERKAMENTMAKERS**
Calcken en schrepen
Prepareren
  - Schaven
  - Ponsen
  - *Schroden*
  - *Stoppen*
  - *Sorteren**Verpenighen* [verkopen]

27

28

BRUGGE
WERELDERFOODSTAD

Antoon de Tollenaere, librariër en perkamentverkoper

- Antoon de Tollenaere
  - Een dynastie in het Brugse boekenbedrijf
  - Zijn klantenkring voor perkament
- Perkament verkopen?
  - In het verweer tegen de perkamentmakers
- Wie krijgt gelijk?

29

BRUGGE
WERELDERFOODSTAD

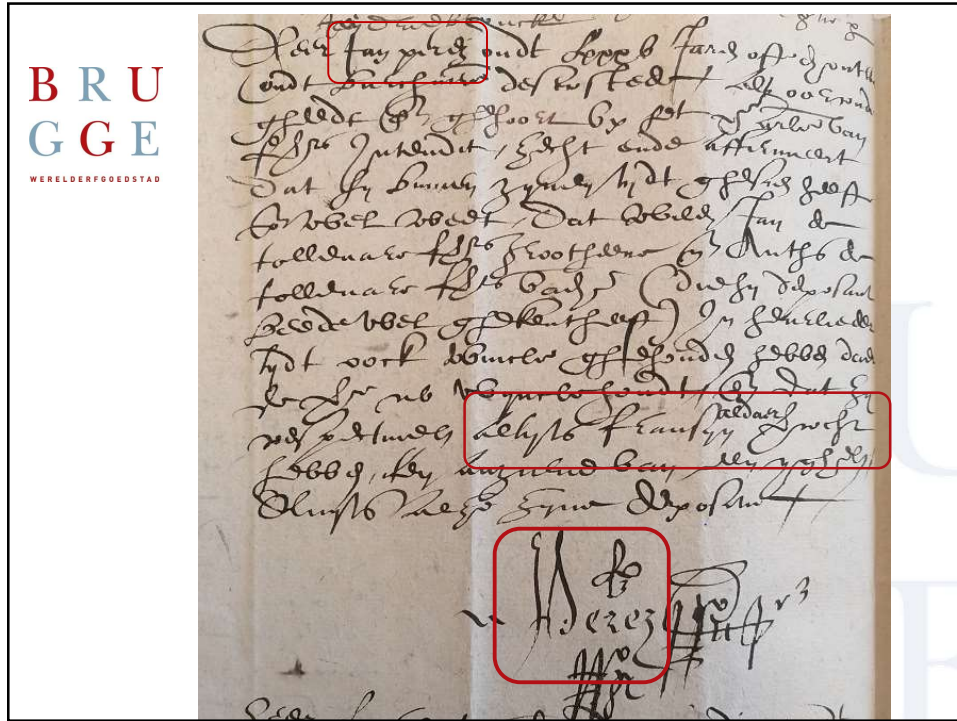
De winkel waar Antoon de Tollenaere perkament verkocht

The engraving shows the Cathedral of St. Donatian in Bruges. A red circle highlights a building in the foreground, which is identified as the shop where Antoon de Tollenaere sold parchment. A legend in the top left corner of the engraving lists: 1. ECCLESIA CATHEDRALIS S. DONATIANI, 2. Palatium Episcopi Brugensis, 3. Praetorium Praepositi, 4. 5. 6. 7. 8. 9. Camera, 10. Camera, 11. Camera, 12. Camera.

30

31

32